

Συνάντηση **Εθνικών Αγροτικών Δικτύων (ΕΑΔ) - 24 Σεπτεμβρίου 2015,**
Συνέδριο Υποομάδας LEADER/CLLD
«Ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης μέσω των συνεργασιών» - 25 Σεπτεμβρίου 2015,
Μιλάνο

Το διήμερο αυτό διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Αγροτική Ανάπτυξη (ΕΔΑΑ) και τη Γενική Διεύθυνση για τη Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη (DG AGRI).

Το γενικό θέμα των δύο ημερών ήταν η **βελτίωση της εφαρμογής του LEADER/CLLD.**

- Ο κύριος στόχος της συνάντησης των ΕΑΔ με θέμα «Ο ρόλος του ΕΑΔ στην υποστήριξη του LEADER /CLLD» στις 24 Σεπτεμβρίου ήταν η ενίσχυση της ικανότητας των Μονάδων Υποστήριξης του Δικτύου (ΜΥΔ) & των ΕΑΔ για την παροχή στήριξης και καθοδήγησης στους ενδιαφερόμενους φορείς του LEADER/CLLD.
- Ο κύριος στόχος του Συνεδρίου LEADER/CLLD με θέμα «Ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης μέσω των συνεργασιών», στις 25 Σεπτεμβρίου ήταν η ανταλλαγή απόψεων για το πώς να υποστηριχθούν οι διακρατικές και διατοπικές συνεργασίες στην ΕΕ και με τρίτες χώρες».

Από την Υπηρεσία συμμετείχαν οι εκπρόσωποι της Υποομάδας LEADER/CLLD (LEADER/CLLD Sub-Group) – στις δύο ημέρες των συναντήσεων η Γαβριέλα Μιχαήλ από τη Μονάδα Ε΄ της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020 εκ μέρους του Δικτύου ενώ τη δεύτερη μέρα του Συνεδρίου LEADER/CLLD που αφορούσε σε όλα τα επίσημα μέλη της Υποομάδας LEADER/CLLD, η Παρασκευή Θωμοπούλου από τη Μονάδα Β6 της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020.

24 Σεπτεμβρίου 2015, Συνάντηση ΕΑΔ

Η συνάντηση αυτή πραγματοποιήθηκε στο Περίπτερο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμμετείχε στο πλαίσιο της Expo 2015 στο Μιλάνο. Ο κύριος θεματικός άξονας της διεθνούς αυτής έκθεσης ήταν «Τροφοδοσία του πλανήτη, ενέργεια για ζωή» και στο Περίπτερο της ΕΕ το οποίο επισκέφτηκαν οι συμμετέχοντες προβλήθηκε βίντεο με θέμα την εξασφάλιση της ποιότητας των τροφίμων η οποία μπορεί να προκύψει μέσω συνεχούς και άμεσης συνεργασίας του επιστήμονα με τον αγρότη.

Ο κ. Άλντο Λόνγκο Διευθυντής Γενικών θεμάτων αγροτικής ανάπτυξης και έρευνας της DG AGRI καλωσόρισε τους συμμετέχοντες και επισήμανε το ότι το LEADER/CLLD είναι η προσέγγιση που ξεχωρίζει ως προς τις δυνατότητες αγροτικής ανάπτυξης που προσφέρει σε τοπικό επίπεδο με την από κάτω προς τα πάνω εφαρμογή της.

Η Εντίνα Όσκο παρουσίασε τη δομή και το περιεχόμενο της Συνάντησης των ΕΑΔ. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν μέλη από Δομές Στήριξης των Δικτύων, Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ), Αρχές Πληρωμής (ΑΠ), Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) και άλλοι εμπλεκόμενοι με ΟΤΔ. Το κύριο θέμα της συνάντησης ήταν να αναλυθούν και συζητηθούν οι τρόποι με τους οποίους δύναται να επιτευχθούν δύο από τους στόχους των ΕΑΔ (η αύξηση της εμπλοκής των ενδιαφερομένων και η βελτίωση της ποιότητας του ΠΑΑ, όπως αυτοί αναφέρονται στο Άρθρο 54 του 1305/2013) στο πλαίσιο του LEADER /CLLD. Το περιεχόμενο της συνάντησης χωρίστηκε σε δύο βασικές ενότητες:

- Η βελτίωση του συστήματος υλοποίησης του LEADER μέσω των Δικτύων
- Αύξηση συμβουλευτικής ικανότητας και κατάρτιση των ΟΤΔ

Στη συνέχεια ο Πωλ Στότο επικεφαλής του Σημείου Επαφής του ΕΔΔΑ επεσήμανε το ρόλο των ΕΑΔ στη παροχή κατάρτισης και δικτύωσης προς τις ΟΤΔ όπως αναφέρεται στο Άρθρο 54 του 1305/2013 σημείο 3.β.iii *“δραστηριότητες κατάρτισης και δικτύωσης για τις ομάδες τοπικής δράσης, και ιδίως τεχνική βοήθεια για τη διατοπική και διακρατική συνεργασία, τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των ομάδων τοπικής δράσης και την αναζήτηση εταιρών για το μέτρο που αναφέρεται στο άρθρο 35”*

Τονίστηκε ότι τα δίκτυα θα πρέπει να είναι έτοιμα από την αρχή των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Οι ΟΤΔ θα πρέπει να αυξήσουν την ποιότητα των τοπικών στρατηγικών, να αυξηθεί η σημαντικότητα του ρόλου τους στη κοινωνία των πολιτών και στον ιδιωτικό τομέα. Απαιτείται περισσότερη εμπύχωση του κοινού άρα και ανάπτυξη ικανοτήτων της ομάδας, να **αναγνωριστούν** οι προκλήσεις και οι δυνατότητες χρηματοδότησης μέσω CLLD για να μην επαναληφθούν οι δράσεις των προηγούμενων περιόδων. Οι προκλήσεις που προκύπτουν μέσω του CLLD είναι πολλές και πρέπει να τις εκμεταλλευτεί ο τοπικός πληθυσμός και κατ' επέκταση οι ΟΤΔ (π.χ η δυνατότητα υλοποίησης σε αστικές περιοχές, ο συνδυασμός των διαφορετικών Ταμείων σε θέματα που μπορούν να προβληματίζουν τον τοπικό πληθυσμό όπως η ανεργία, οι περικοπές υπηρεσιών, η γήρανση του πληθυσμού, τα κύματα μετανάστευσης, οι περιβαλλοντικές απειλές). Το LEADER μπορεί να αποτελέσει το δίκτυο για τον συντονισμό όλων των θεμάτων που απασχολούν μια περιοχή.

Το **πρώτο μέρος** της συνάντησης είχε στόχο να παρουσιαστούν περιπτώσεις από κράτη μέλη οι οποίες κρίθηκαν ως παραδειγματικές για τον τρόπο με τον οποίο **τα ΕΑΔ συνέβαλαν στη βελτίωση υλοποίησης του LEADER**.

Από τη παρουσίαση της Τζοάνα Γκιερούλσκα από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης της Πολωνίας (Προϊσταμένη Μονάδας Χωρικής Ανάπτυξης) αξιοσημείωτα είναι τα εξής:

- Δημιούργησαν βάση δεδομένων τοπικών στρατηγικών των ΟΤΔ η οποία διευκολύνει τον τρόπο εύρεσης εταιρών στις συνεργασίες και την ανταλλαγή πληροφορήσης
- Δημιούργησαν θεματικές υποομάδες ΟΤΔ
- Πραγματοποίησαν ενέργειες ενίσχυσης συμβουλευτικού και εμπυχωτικού ρόλου των ΟΤΔ
- Εστιάζουν στα αποτελέσματα και όχι στα οικονομικά στοιχεία (έμφαση στην επίτευξη των στόχων της τοπικής στρατηγικής)

Τα σημαντικότερα σημεία της παρουσίασης της Ναταλί Προυέζ από το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο της Γαλλίας είναι τα παρακάτω:

Το ΕΑΔ περιλαμβάνει στο οργανόγραμμα του Συμβουλευτικές Επιτροπές για LEADER/CLLD, Καινοτομία, Αξιολόγηση & Παρακολούθηση οι οποίες προτείνουν τα θέματα για δράσεις στο Δίκτυο και με αυτό τον τρόπο προκύπτει το ετήσιο σχέδιο δράσης. Στόχος της Επιτροπής LEADER/CLLD, η οποία απαρτίζεται από 15 μέλη σε εθνικό επίπεδο, είναι να προωθούνται οι συνεργασίες και η δικτύωση μεταξύ των ΟΤΔ.

Όσον αφορά τη διευκόλυνση του συντονισμού μεταξύ των διαφορετικών ταμείων λόγω πολυταμειακού CLLD δημιουργήθηκε μια Ομάδα Εργασίας με στόχο την ανταλλαγή κοινών πρακτικών μεταξύ των διάφορων τρόπων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης στα διαφορετικά Ταμεία. Η Ομάδα αυτή περιλάμβανε εκπροσώπους από:

- Τη Συμβουλευτική Επιτροπή LEADER
- Το Αστικό Δίκτυο
- Το Δίκτυο των ΟΤΔ Αλιείας
- Το Δίκτυο Εδαφικών συνεργασιών

Στη συνέχεια από το Εθνικό Δίκτυο των ΟΤΔ της Τσεχίας ο Γιάν Φλόριαν ανέφερε τα εξής σημαντικά:

Στο Δίκτυο τους έχουν δημιουργήσει θεματικές ομάδες εργασίας με τα παρακάτω θέματα: Όραμα LEADER, Εφαρμογή LEADER, Διακρατικές συνεργασίες, Καταρτίσεις, Δημόσιες Σχέσεις, ώστε να συμβάλλουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή. Κατά την περίοδο 2007-2013 το Υπουργείο έθεσε τους κανόνες χωρίς συνεργασία με τις ΟΤΔ και υπήρχαν προβλήματα. Από τη στιγμή όμως που εδραιώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των ΟΤΔ αλλά και του Υπουργείου υπήρξε σημαντική βελτίωση.

Δημιουργήθηκε πλατφόρμα επικοινωνίας/ομάδα εργασίας CLLD η οποία υποστηρίζεται από έναν Εθνικό Συντονιστή 4 ΔΑ (ΠΑΑ, Περιφέρειας, Περιβάλλοντος & Απασχόλησης) και το Εθνικό Δίκτυο

των ΟΤΔ. Με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο είχαν αρκετές συναντήσεις τις οποίες υποστήριζε και από οικονομικής πλευράς.

Το δεύτερο μέρος της Συνάντησης εστίασε στο ρόλο των ΕΑΔ ως προς την ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ και την κατάρτιση.

Η Εντίνα Όσκο από το Σημείο Επαφής του ΕΔΑΑ παρουσίασε τα βασικά σημεία που προέκυψαν από έρευνα που είχαν διεξάγει για τον τρόπο με τον οποίο τα ΕΑΔ έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ. Επιγραμματικά ανέφερε ότι τα πιο συνήθη εργαλεία για ανάπτυξη των ικανοτήτων των ΟΤΔ και συνεπώς για βελτίωση εφαρμογής του CLLD /LEADER είναι: καταρτίσεις, θεματικές ομάδες, επισκέψεις πεδίου, υποστήριξη στις διακρατικές συνεργασίες, σεμινάρια/συνέδρια, εγχειρίδια/οδηγίες. Τα πιο κοινά θέματα κατάρτισης ως προς τις μεθόδους LEADER, είναι η αυτοαξιολόγηση, η ανάπτυξη τοπικής στρατηγικής, οι κρατικές ενισχύσεις/δημόσιες συμβάσεις, συμμετοχικές διαδικασίες, ο ρόλος των Συντονιστών μιας ΟΤΔ, η χρήση των κοινωνικών δικτύων και ως προς τα σχετιζόμενα με το ΠΑΑ/LEADER θέματα είναι οι συνεργασίες, μικρές διατροφικές αλυσίδες και καινοτομία.

Ως προς τις μεθόδους ανάπτυξης ικανοτήτων, η Φινλανδία παρουσίασε ένα σύστημα συνεχούς βελτίωσης κατά τη διάρκεια της πορείας υλοποίησης του LEADER/CLLD. Η προσπάθεια συνεχούς βελτίωσης πετυχαίνεται μέσω της βελτίωσης των διαδικασιών του LEADER/CLLD. Οι διαδικασίες πρέπει να αξιολογούνται συνεχώς και να βελτιώνονται υπό το πρίσμα της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας του έργου του LEADER/CLLD και την ευελιξία.

Το ΕΑΔ της Σουηδίας δημιούργησε μια Συντονιστική Ομάδα LEADER στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από όλα τα Ταμεία καθώς επίσης και από τα Επαρχιακά Συμβούλια, τις Αρχές Πληρωμών και κάποιες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Οι περιφερειακές συναντήσεις όλων των ΟΤΔ καθώς και μία τουλάχιστον ετήσια συνάντηση για τα στελέχη των ΟΤΔ και τα μέλη της Συντονιστικής Ομάδας διοργανώνονται από το ΕΑΔ και αποτελούν από τα κύρια καθήκοντα της αυτής της Ομάδας.

Ως προς την ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ το ΕΑΔ της Σουηδίας και κάποια τοπική ένωση για την ένταξη των Ρομά στην Ουγγαρία παρουσίασαν αξιόλογα παραδείγματα δράσεων που στοχεύουν στη κοινωνική ένταξη ομάδων ανθρώπων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση (στη Σουηδία οι πρόσφυγες και μετανάστες οι οποίοι απορροφήθηκαν στις αγροτικές περιοχές όπου είχε παρουσιαστεί μείωση του πληθυσμού από το 1991 έως το 2011 και στην Ουγγαρία οι Ρομά για τους οποίους πραγματοποιήθηκαν συλλογικές δράσεις για την ένταξη τους στη τοπική κοινωνία, αρχικά μέσω των βασικών παροχών- στέγασης, υγείας, εκπαίδευσης καθώς και εκδηλώσεων, σεμιναρίων για ανάπτυξη ικανοτήτων κ.ά.).

Ο Πωλ Σότο έκλεισε την ημέρα υπενθυμίζοντας τους στόχους της Υποομάδας LEADER/CLLD του ΕΔΑΑ όπως αναφέρθηκαν στη προηγούμενη συνάντηση τον Απρίλιο του 2015 στις Βρυξέλλες:

- Προσέγγιση της πολυταμειακότητας
- Συστήματα υλοποίησης (απλοποίηση, έργα-ομπρέλα, ρόλοι ΔΑ, ΑΠ, ΟΤΔ)
- Ανάπτυξη ικανοτήτων των ΟΤΔ
- Πώς να υποστηριχθούν αποτελεσματικά τις διακρατικές συνεργασίες
- Μέτρηση της επιτυχίας του LEADER/CLLD (μέθοδοι παρακολούθησης και αξιολόγησης, αυτό-αξιολόγηση)
- LEADER/CLLD ως εργαλείο επίτευξης των στόχων των τοπικών στρατηγικών και κατ'επέκταση των προτεραιοτήτων του ΠΑΑ
- LEADER/CLLD Καινοτομία
- ΟΤΔ ως επικοινωνητές

Το πρόγραμμα τους για το διάστημα έως και τον Ιούλιο του 2015 έχει ως εξής:

Τρία εργαστήρια:

- Δεκέμβριος 2015, Συστήματα υλοποίησης - απλοποίηση CLLD,

- Μάρτιος 2016, Επίτευξη προτεραιοτήτων της τοπικής ανάπτυξης - προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω CLLD,
- Ιούνιος 2016, αποτελεσματική υποστήριξη των Διακρατικών συνεργασιών – βελτίωση του συστήματος υλοποίησης των συνεργασιών.

Για τον Φεβρουάριο του 2016 έχει προγραμματιστεί η συνάντηση της Υποομάδας LEADER/CLLD με θέμα την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ΟΤΔ και την ενθάρρυνση της προσέγγισης από κάτω προς τα άνω.

25 Σεπτεμβρίου, Συνέδριο Υποομάδας LEADER/CLLD «Ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης μέσω των συνεργασιών»

Το συνέδριο αυτό εστίασε στην διευκόλυνση των συνεργασιών μέσω LEADER/CLLD μεταξύ των κρατών μελών αλλά και με τρίτες χώρες. Για αυτό το λόγο ήταν καλεσμένοι εκπρόσωποι φορέων από τρίτες χώρες οι οποίοι είχαν εμπλακεί σε δίκτυο συνεργασιών και είναι ανοιχτοί σε νέες συνεργασίες και με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Προκειμένου να γίνει γνωστή σε όλους τους συμμετέχοντες η δράση των τρίτων χωρών υπήρξε exchange platform όπου στην ουσία τοποθετήθηκε πληροφοριακό υλικό (πόστερ) σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο και ο εκπρόσωπος της δράσης πληροφορούσε τους ενδιαφερόμενους για οποιαδήποτε λεπτομέρεια (συνοπτική αναφορά για κάθε δράση/πόστερ στο: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/clld1_poster_summaries.pdf).

Στη συνέχεια το συνέδριο περιλάμβανε παρουσιάσεις από τρία κράτη μέλη για περιπτώσεις διακρατικών συνεργασιών οι οποίες είναι αναρτημένες στο <https://enrd.ec.europa.eu/en/en-rd-events-and-meetings/leader-clld-conference-cooperation-20150925>

Στη δεύτερη ενότητα του συνεδρίου παρουσιάστηκε από την Καρολίνα Τζάσινσκα από τη Γενική Δ/ση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης το πλαίσιο εφαρμογής των διακρατικών συνεργασιών LEADER.

Τα κυριότερα σημεία:

Τα γεγονότα έδειξαν ότι οι διακρατικές συνεργασίες την προηγούμενη περίοδο δεν προχώρησαν όπως αναμενόταν. Η οικονομική κρίση ήταν ένας από τους ανασταλτικούς παράγοντες. Σε αυτή τη προγραμματική περίοδο θα δοθεί έμφαση σε περισσότερη υποστήριξη στις ΟΤΔ στο θέμα των συνεργασιών (μέσω της προπαρασκευαστικής φάσης της οποίας οι δαπάνες είναι επιλέξιμες ακόμα και αν δεν προχωρήσει ένα σχέδιο συνεργασίας, μέσω της ενδυνάμωσης του ρόλου των Δικτύων καθώς και της δυνατότητας χρήσης πόρων από άλλα Ταμεία). Επίσης θα πρέπει να υπάρχει περισσότερη ευελιξία στο σύστημα υλοποίησης περισσότερη εναρμόνιση και διαφάνεια με τις διαδικασίες (όπως το να ενεργοποιηθούν εγκαίρως, να είναι εύκολες οι αιτήσεις και να υπάρχουν κοινοί κανόνες).

Το γεγονός ότι τώρα οι δαπάνες της προπαρασκευαστικής φάσης είναι επιλέξιμες ακόμα και αν δεν προχωρήσει στη δεύτερη φάση το έργο είναι πολύ σημαντικό για το ξεκίνημα. Απαιτείται σωστός σχεδιασμός όσον αφορά στις δράσεις και το παραγόμενο προϊόν του Σχεδίου. Δε συστήνεται η επιλογή των σχεδίων να μετατοπιστεί στις ΔΑ. Δίνεται και προωθείται η δυνατότητα η επιλογή των έργων να γίνεται από τις ΟΤΔ.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν τέσσερα παράλληλα εργαστήρια. Συνοπτικά τα αποτελέσματα των εργαστηρίων είναι τα παρακάτω:

Εργαστήριο 1: Πώς να αναπτυχθούν συνεργασίες με τρίτες χώρες

Οι υποδείξεις που προέκυψαν από αυτό το εργαστήριο για την ανάπτυξη συνεργασιών με τρίτες χώρες είναι: προώθηση, διευκόλυνση και υποστήριξη με τις κατάλληλες οδηγίες και εργαλεία, ανάπτυξη συνδέσμων μεταξύ των δικτύων έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εργαστήριο 2: Πώς να σχεδιάσεις ένα υποστηρικτικό σύστημα υλοποίησης για τις διακρατικές συνεργασίες

Σημαντικό είναι να υπάρξουν ενέργειες ώστε να αναπτυχθεί μια κοινή λογική για τις διακρατικές συνεργασίες σε όλα τα επίπεδα.

Προϋπόθεση είναι να αναπτυχθούν σχέσεις σε όλη την αλυσίδα του συστήματος αυτού (π.χ. θα μπορούσαν να οριστούν για κάθε χώρα από τις ΔΑ τα πρόσωπα που θα ασχολούνται με την υποστήριξη στις διακρατικές – δημιουργία δικτύου συγκεκριμένων ανθρώπων). Οι κανόνες να είναι κοινοί σε όλα τα κράτη μέλη και τα έντυπα να προκύπτουν συλλογικά (με συνεργασία μεταξύ των ΔΑ). Ξεκάθαροι και διάφανοι κανόνες όσο το δυνατόν νωρίτερα στην όλη διαδικασία με προσκλήσεις ανοιχτές για μεγάλο διάστημα.

Εργαστήριο 3: Πώς να αναπτυχθούν ικανότητες για τις διακρατικές συνεργασίες

Να υπάρχουν στελέχη στις ΟΤΔ που να είναι επιφορτισμένα αποκλειστικά με τα σχέδια συνεργασιών.

Να υποστηρίζεται η εύρεση των εταίρων (από τα Δίκτυα, το ΕΔΑΑ, και τις ΟΤΔ) και να υπάρχουν σύνδεσμοι (πρόσωπα) με τα άλλα Δίκτυα.

Να υπάρξει κοινή μεθοδολογία μέτρησης της προστιθέμενης αξία των συνεργασιών.

Εργαστήριο 4: Πώς να διευκολύνεις τις συνεργασίες στην περίπτωση χρήσης διαφορετικών Ταμείων

Οι συμμετέχοντες σε αυτό το εργαστήριο συμπέραναν ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί ο συντονισμός και η κοινή κατανόηση μέσω της βελτίωσης της επικοινωνίας μεταξύ των ΟΤΔ, ΔΑ και Αρχών Πληρωμής. Συστήνεται προγραμματισμός των Ευρωπαϊκών Διαθρωπτικών και Επενδυτικών Ταμείων από μία ΔΑ μέσω διαδικασίας από κάτω προς τα άνω.

Οι παρουσιάσεις καθώς και ενημερωτικό υλικό της Συνάντησης των Δικτύων είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα: <https://enrd.ec.europa.eu/en/en-rd-events-and-meetings/special-edition-nrn-meeting-20150924>

Και του Συνεδρίου της Υποομάδας LEADER/CLLD αντίστοιχα στην: <https://enrd.ec.europa.eu/en/en-rd-events-and-meetings/leader-clld-conference-cooperation-20150925>

Οι συμμετέχοντες:

Γαβριέλα Μιχαήλ, Μονάδα Ε ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020

Παρασκευή Θωμοπούλου, Μονάδα Β6 ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020